

IZHAJA VSAK PELEK.

Uredništvo in
upravljalstvo:
Kopitarjeva ulica št. 6.

NAŠA MOČ

Naročnina znaša:
celoletna . . . K 4.—
pololetna . . . „ 2.—
četrtnoletna . . . „ 1.—
Posamezna št. „ 0'10

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Štev. 11.

V Ljubljani, dne 13. februarja 1914.

Leto IX.

Glasnik

Avstrijske krščanske tobačne delavske zveze.

Tobačni delavci!

Tobačne delavke!

Te dni boste volili bolniški odbor. Stvar je velevažna, ker je to zastopstvo, ki lahko od časa do časa vodstvu tvornice pove, kje da delavstvo črevelj žuli. Vase sodelavke in sodelavci, ki so Vas dozdaj v bolniškem odboru zastopali, so storili v polni meri svojo dolžnost. Ni njih krivda, če je glavno ravnateljstvo tako trdo glede na delavske zadeve, vsled česar se bodo morale v državnem zboru po zastopnikih delavstva brezpogojno ubrati ostreje strune, ker se glavno ravnateljstvo zadnje čase čisto nič ne ozira na najbolj upravičene delavske zahteve in ker na vlogah čepi po več mescev, ne da jih reši. Delavci! Delavke! Mi pokažimo ob teh volitvah tako glavnemu ravnateljstvu kakor tudi nasprotnikom naše organizacije v tob. tvornici, socialnim demokratom in liberalcem, da nismo od zadnjih volitev sem čisto nič nazadovali, marveč da smo napredovali. Na nas gleda slovensko ljudstvo, nas nas gleda tudi vse avstrijsko krščansko socialno tobačno delavstvo. Zato oddajte ob volitvah le listke, na katerih bodo kandidati naše organizacije in ti so: Čatar Alojzij, Novak Tomaž, Bezov Anton, Rotter Karolina, Kattauer Uršula, Prepeluh Jožica.

Edino te volite!

Krščansko socialni delavski pozdrav!

Podporno društvo delavcev in delavk ljubljanske tobačne tvornice.

Avstrijska krščansko socialna tobačna delavska zveza.

Jugoslanska strokovna zveza.

Stvari, ki se morajo urediti. V zavijalnicah cigaret se je vpeljal nov delavni način, vsled katerega so delavke znatno na plači prikrajšane. Glavno ravnateljstvo se pa ne zmeni in ne reši tozadnjih vlog delavstva in se tudi ne ozira na poročila domačega tvorniškega vodstva, ki se je, kakor smo poučeni, za delavstvo zavzelo. Več zmisla za delavske koristi bi pač moralo glavno ravnateljstvo imeti. — Hude pritožbe smo pa dobili tudi iz oddelka viržink, kjer dobe delavke tako moker tobak, da ne morejo z njim delati. Prosimo, naj bi domače ravnateljstvo potrebno odredilo, da dobe delavke dober tobak.

Žaljenje koroških Slovencev.

Da vsebuje Ebnerjeva knjiga »Landeskunde von Kärnten« žaljenje koroških Slovencev, to stoji. Nemci in slovenski liberalci bi radi prikrili to žaljenje s tem, da se izgovarjajo na stavek, v katerem se je vsled stenograma, odposlanega državnim poslancem, zamenjala beseda Vich z besedo Volk. Kdor pozna nemško stenografijo, se tej zamenjavi ne bo posebno čudil. Toda to je le ena beseda, en stavek! Druga žaljenja ostanejo. In tudi v napominjanem stavku ostane žaljiva beseda »windisch«. S tem, da liberalci proglašajo sedaj Ebnerjevo knjigo kot neželjivo, aprotirajo psolve na slovensko ljudstvo na Koroškem! Opijeli so se bilke, neljube zamenjave, ter se rešili iz valov, ki bi se naj skupno in z vso silo navalili proti nemški predrznosti na Koroškem. Vsak pošten Slovenec, ki da kaj na svojo čast, mora piejkoslej zahtevati odstranitev Ebnerjeve knjige iz koroških javnih šol, bodisi nemških, bodisi utrakvističnih. Seveda naše liberalce ovirajo v resnem boju proti nemški prepotenci, mnogoteri oziroma, ki izvirajo iz vojnega pobratimstva nemških in slovenskih liberalcev.

Slovenski državni poslanci pa niso nastopili samo proti Ebnerjevi knjigi, ampak tudi proti Frisch-Rudolfovi Fibel, ki se rabi v nemških šolah na Koroškem in Štajerskem za Nemce in Slovence. To seveda nemško in slovensko liberalno časopisje popolnoma zamolči. Slovenski liberalci pač ne marajo Nemcem storiti nič zalega, a Nemci se čutijo krive. V knjigi »Frisch und Rudolf, Deutsches Lesebuch für allgemeine österreichische Volksschulen« stoji na strani 54: Ich bin ein Deutscher. Ich spreche deutsch. Ich bin ein Deutscher. Meine Eltern und meine Geschwister sprechen auch die schöne deutsche Sprache. Wir sind Deutsche. Wir gehören zum großen deutschen Volke... Ich bin stolz, weil ich dem großen deutschen Volke gehöre.« Tega se morajo učiti nemški in slovenski otroci. Kot dokaz drugačne mere bodi omenjeno, da slovenska knjiga ni dobila oporabe, ker je bila v njo sprejeta tudi pesem »Slovenec sem«. Vse to ne iritira več narodnih živcev slovenskih liberalcev.

Sploh bi bilo treba pregledati nekoliko knjige, ki jih morajo v mešanih krajih ali na mešanih zavodih rabiti tudi slovenski otroci. Tudi na srednjih šolah. Znano nam je, da na neki realki, kojoj so primorani obiskovati tudi slovenski učenci, rabijo kot pesmarico: Heinrich Fr. Fiby, Choraliederbuch für die österreichischen

Mittelschulen«. V njej se nahajajo tudi pesmi kot: »Das treue deutsche Herz« ali n. pr. »Deutsches Weihelied«.

Slovenski liberalci nam sedaj z malovažno gesto zatrjujejo, da nas take malenkosti (!) ne bodo ugonobile. Mogoče, toda gotovo je pasivno zadržanje, kakor ga zagovarja liberalizem, dokaz za pomanjkanje odporne sile in narodnega ponosa. V naših vrstah pa mora biti drugače!

Trpinčenje slovenskih otrok na Koroškem.

Iz Koroške, dežele nekdanjih slovenskih vojvod, prihajajo dan za dnem poročila, s katerih bi sodil kulturen človek, da so nemogoča, in vendar so gola resnica. Še več! Mučeništvo koroških Slovencev ni samo slučajno, ampak je zistem! Zistem, ki so ga napravili nemški nacionalci in ki ga je sankcionirala in ga štiti vlada. Po Slovenskem se še ni poglelo razburjenje zaradi žaletev slovenskega naroda po šolskih knjigah, namenjenih za koroške šole in aprotiranih od oblasti, in že nam je došla druga vest, ki kriči po zadoščanju.

Dne 30. januarja gredo tri dekleta utrakvistične tolstovrške šole skozi guštanjski trg. Srečajo učiteljico Schmöger z guštanjske šole in jo spodobno pozdravijo, seveda slovensko. Mesto odgovora jih učiteljica ustavi in vpraša, v katero šolo da hodijo in v kateri razred?

Drugi dan, ko pridejo v šolo, jih je učitelj Linhard nagnal klečati. Pustil jih je klečati skoro polduro uro. Tudi pri učiteljici »Düch«, rojeni Ljubljanki, ki poučuje dekleta drugega razreda ročna dela, so morale klečati ves čas med poukom ročnih del.

Po šoli jih je učitelj zopet zaprl od treh do petih in jih trpinčil na ta način, da so morale v ozkih klopih, ki so pripravne za sedeti, in pa za stati, ves ta čas stati! In predno jih je izpustil, jih je tudi prisilil, da je morala vsaka posebej objubiti: »Ich grüsse künftigt deutsch«. Zabičal jim je, da morajo v Guštanju slehernega človeka pozdravljati v nemškem jeziku, ker v Guštanju nihče ne zna in ne razume slovensko. Seveda ta učiteljeva trditev ni resnična, ampak v Guštanju razven par privandranih uradnikov v tovarni, ne razumejo samo vsi slovensko, ampak skoro vsi tudi govorijo.

Za tako dejanje ni odgovorno samo prizadeto učiteljstvo, ampak tudi deželni šolski svet in centralna vlada na Dunaju. Občina Tolstivrh je trdo slovenska in se že od leta 1888 bori za slovensko šolo, to-

da brez uspeha. Namesto slovenske šole ji šolska oblast daje zagrizeno učiteljstvo, ki trpinči slovensko dečo, če govori in pozdravlja v svojem maternem jeziku, in to s. dogaja zato, ker je nemškonskacione učiteljstvo prepričano, da sme storiti, kakoli hoče, kader gre zoper Slovence. Saj je bil n. pr. učitelj Milonig v Selah, ki je tam do krvavega pretepal otroke slovenskega razreda, da bi jih izgnal v nemški razred, za to delo discipliniran na ta način, da ga je šolska oblast prestavila na veliko lepšo postajo v št. Lenart pri 7 studencih.

Učitelj Linhard je na tolstovrški šoli prodajal slovenskim otrokom tudi knjižice nemškega Schulvereina, menda po 12 vin. Za to protizakonito postopanje je gotovo dobil pohvalo ne samo od »Schulvereina«, ampak tudi od šolske oblasti.

Vprašamo pristojne oblasti: Ali hočejo slovensko ljudstvo res tako daleč prisiliti, da seže po samopomoči? Slovenska javnost zahteva za tako postopanje koroškega učiteljstva najstrožjo in resnično kaznen. Gospod deželni predsednik! Tu pokažite, če so bile Vaše besede v deželnem zboru o objektivni upravi resne ali prazna fraza!

Kam jadramo?

Pogled v prihodnost držav je strašen. Dve reči rasteta silno hitro in žugata udušiti zlasti Evropo. Te dve reči sta vojaško breme in državni dolgovi. Oglejmo si danes samo te. Leta 1800 so imele države okroglo 12 in pol milijarde dolgov; leta 1850 že 42 in pol milijarde; leta 1900 pa 156 in pol milijarde; leta 1910 je bilo pa že 229 in pol milijarde dolgov, to je 229.000 milijonov frankov ali 217.000 milijonov K državnih dolgov. Ta dolg pa še vedno raste in sicer silno hitro in vedno hitreje, tako da bomo kmalu pri 250 milijardah.

Če bodo v tem razmerju rastle dolgovi, ne bo končno od dohodkov države za druge namene ničesar ostalo. Vse države se zatekajo na Francosko, kot v najbogatjšo državo na svetu po denar. Ogromno bogatstvo Francoske sloni na izredni delavnosti in štedljivosti prebivalstva. Bogatstvo pospešuje rodovitnost zemlje, vinska kultura, luksustovnja, ki nadkriljuje vsa enaka podjetja drugih držav. Francozi imajo naložen svoj denar v inozemskih vrednostnih papirjih; Francoska je upnik celega sveta. Tako imajo Francozi v inozemskih papirjih naloženih čez 50 tisoč milijonov frankov. Dva tisoč milijonov frankov znašajo vsako leto obresti od tega kapitala, če računamo samo 4%, ki na Francosko nazaj prihajajo. Te obresti mo-

LISTEK.

Janez Puhar.

(Ob stoletnici slovenskega kaplana — izumitelja.)

Kdo te pozna, kje si doma!? Deloval, živel in umrl si zapuščen in v skromnosti, tvoja dela so žela priznanje in občudovanje pač pri tujcih, a ožja domovina ti ni dala zaslužene priznanja. Da se množica mnogokrat ne zaveda, da uporablja in uživa le sadove od zaslužnih mož zasejanega semena, in da le-ti za svoje iznajdbe niso dobili nikakega gmotnega dobička, to se ponavlja večkrat v zgodovini: širne mase se polaste njihovih iznajdb brez povračila in hvaležnosti. Tako se je godilo tudi sinu naše grude, kateri bi, ako bi živel v ugodnejših razmerah, vsled svojega izuma najmanj vsaj ne bil zapadel v popolno pozabljenost. V mislih imam Janeza Puharja, izumitelja fotografije na steklo, po kojem obhajamo letos 100 letnico njegovega rojstva in 50 letnico njegove smrti. Ko je l. 1864. umrl, že takrat naši javnosti ni bilo znano, kaj je rajnik pomenil na fotografem polju; Novice (1864. p. 356, 424) pišejo o izumitelju fotografije in svetlotiska L. Jak. Mandé-Daguerre-ju, na domačina Puharja so pa popolnoma pozabile. »Sl.

Narod« piše v 16. številu letošnjega letnika v podlistku o jubileju fotografske umetnosti, kjer slavi Francoza Daguerre-ja in Niepce-ja ter Angleža Talbota, a ne omenja niti z besedico Slovenca Puharja.

Janez Puhar se je porodil kot sin uglednih meščanskih starišev v Kranju, dne 26. avgusta 1814, ravno v istem letu, v katerem zabilježujejo anali prve, brezuspešne poskuse v svetlotisku. Ze v gimnaziji mu je bilo v največje veselje, ako mu je dovolil prof. kemije Kersnik, da je smel samostojno delati v laboratoriju razne poizkuse; in ko je po dovršenih bogoslovskih naukah prišel v Svibno kot kaplan, je ves svoj prosti čas uporabil za razne kemične eksperimente. Tu je čital v listih o iznajdbah Francozov Daguerre-ja in Niepce-ja, ki sta delala s pomočjo luči slike na srebro, ozir. na posrebrene plošče; prebrisana Francoza pa svoje iznajdbe nista hotela javnosti izročiti, dokler jima vlada ni nakazala skupne letne pokojnine v znesku 10.000 fr., na kar je bila 10. avgusta 1839 objavljena nova iznajdba v francoski akademiji. Slaba stran te nove fotografije (daguerreotipije) je bila, da se je na ta način dala napraviti po vsaki plošči le ena sama slika. Ta nedostatek je pa še istega leta odpravil bogati angleški zaslužnik Fox Talbot (roj. l. 1800.), ki je s pomočjo solitarne in solne kisline si napravil najprej negativno podobo, po

kateri je lahko pomnoževal pozitivne v poljubni meri.

Puhar se je želel izuriti v novi umetnosti, nakupil si je s pičlimi sredstvi, ki jih je imel na razpolago, raznega orodja, a dosegel je le malo; priprave in material, ki ga je Daguerre rabil, je bilo za ubogega kaplana predrago. Zato je zato misliti, bi se li ne dale napraviti slike mesto na dragocene srebrne tudi na steklene ploče, kar se mu je l. 1843. tudi v resnici posrečilo. Ta svoj novi način (Puhar sam se v nekem francoskem pismu imenuje »inventeur de Photographie sur verre« — izumitelj fotografije na steklo) je pozneje še izpopolnil in ga l. 1851. brez vsacega pridržka objavil v dunajski akademiji (Sitzungsberichte, mathem. - naturhist. Klasse, str. 43—46). Pri tem postopanju je v glavnem rabil žveplo, jod, bron in živo srebro. Z omenjenim poročilom vred je poslal Puhar dunajski akademiji tudi več po njegovem načinu narejenih in dobro uspešnih transparentnih slik na steklo s pristavkom, da bi s primernejšimi sredstvi in pripravami zamogel še vse kaj lepšega doseči. Puhar je potemtakem napravil prve diapozitive, hkrati je uporabljal svojo iznajdbo tudi za prenašanje slik na papir in reprodukcije po risbah in jeklorezih; izumil je tudi način, kako napravljati v poljubni množini odtise od elastične ploče na steklo, papir itd. in sicer brez tiskalnice in brez tiskalne barve, —

torej nekako helijogravuro. Po njegovem načinu (ki so ga naravnost imenovali puharotipijo) izdelane slike so veliko bolj jasne, naravne in sveže, »zasi kar se tiče zračne perspektive v prim. z mrzlim, svinčenim ozračjem pri srebrnih pločah, katerih slike so vrh tega še narobe.« Puhar je torej že takrat ob početku razvoja fotografije imel pred očmi tisto fotografsko umetnost, ki se je še le mnogo let pozneje po amaterjih razvila v pravo umetnost. Na Bledu, kjer je kaplanov od l. 1846. pa do l. 1853., je seznanil s svojo umetnostjo tudi tje zahajajoče tujce, Nemce, Italijane, predvsem pa Francoze in Angleže in je korespondiral z mnogimi znanstveniki teh narodov v njih jeziku. V londonski industrijski razstavi leta 1851. je dobil Puhar za razstavljene fotografske slike bronasto kolajno, tudi na pariški razstavi je bil odlikovan. Académie nationale, agricole, manufacturière et commerciale v Parizu ga je imenovala 17. jun. 1851 za svojega člana, — dunajska akademija pa je njegovo prikrito prošnjo za podporo v svrhu izpopolnitve svojih izumov kratkoma prezrla in se ni — v kolikor morem doslej sklepati — pozneje več brigala za Puharjeve iznajdbe, ki je vendar s svojo ceno fotografijo na steklo še le omogočil, da se je ta tako hitro razširila, izpopolnila in si osvojila cel svet in postala danes neobhodno potrebna skoro v vseh panogah znanstvenega življenja. Tudi

rajo inozemska industrija, inozemska podjetja plačevati Franciji. Pri znani štedljivosti Francozov ostane ta velikanski znesek dva tisoč milijonov zopet obrestonosno naložen. Odotd je razumljiv ta skoraj neusahljivi vir francoskega narodnega bogastva, ki ravno sedaj z milijardnimi posojili preskrbuje skoraj vse evropske države razen Avstrije in Nemčije, katerim je iz političnih ozirov zaprt francoski denarni trg. Vsled tega bogastva je pa tudi francoski vpliv na gospodarstvo in politiko izvanreden. V politiki se čuti francoski vpliv na mednarodni položaj sosebno v zadnjih letih. Še večji je pa ta vpliv na gospodarskem polju, sosebno v lastnem interesu, odkar se Francija drži principa, da posodi le oni državi svoj denar, ki ob enem tudi podpira njeno industrijo. Avstro-Ogrska je ob balkanski vojni največ trpela. Najvažnejša industrija države, železna, je silno trpela. Nastala je depresija, kakor že dolgo ne, in pri tem denarna stiska, ker so se državi odrekli inozemski viri posojil. To neugodno stanje trajalo bo še naprej, sosebno ker sta Francija in Anglija nam nasprotni, Nemčija pa ima sama toliko denarnih potrebščin, da Avstrije nikakor ne more financijelno izdatno podpirati. Zato bo morala naša država biti zadovoljna, če bo dobila pod menjš ugodnimi pogoji za najnujnejše potrebe posojilo. Najboljši dokaz je obrestovanje naših industrijskih papirjev. Papirji najboljših naših podjetij se komaj obrestujejo s 4%.

Kljub vsem tem žalostnim našim skušnjam se merodajni krogi ne strežejo. Stari kurs nezadovoljnosti narodov v Avstriji vsled sistematičnega zatiranja manjših narodov na račun Nemcev, Italijanov in Madjarov se nadaljuje. Kdo bo tedaj pričakoval zboljšanja teh žalostnih razmer, dokler narodi v Avstriji svoje najboljši moči izčrpavajo v medsebojnem boju? Vlada pa, namesto da bi skrbela za mirni, dosledni razvoj naših bogatih zakladov, porablja vso svojo moč v to, da pod vplivom Nemčije in Italije ovira razvoj narodnostne kulture in protežira krivično in sebično tuje interese na škodo svojih zvestih podaničkov.

Portugalske kolo ije p'en Anglije in Nemčije?

Te dni se je iz Pariza raznesla vest, da si Nemčija in Anglija razdelita portugalske kolonije v »interesne sfere« in da so tozadevna pogajanja tik pred zaključkom. Da bo tej razdelitvi gospodarskega izkoriščanja v prvi vrsti sledila dejanska razdelitev ozir. prisvojitve dotičnih ozemelj, je za vsakega jasno — saj ni upati, da bi se na Portugalskem notranje razmere tako uredile in izboljšale, da bi si država pridobila potreben vpliv in ugled, ki bi Anglijo in Nemčijo nagnil k popustitvi od zaželenega plena. To se pravi: Portugalska se nahaja pred svojim koncem, kajti kaj bo tako majhna in izmzgana država brez kolonij?

Nemčija in Anglija si glasom dogovora razdelita portugalske kolonije tako-le: Angola na zapadni afriški obali pripade Nemčiji; Lorenzo Marques v vzhodni Afriki in del Mozambique dobi Anglija; ostali del Mozambique pripade Nemčiji in Goa v Indiji Angliji.

Kakor rečeno, velja ta razdelitev za enkrat samo še glede gospodarskih koristi, toda v sporazumu se tudi že nahaja določba, da se v slučaju, da bi Portugalska ne bila v stanu ohraniti svojo moč v ko-

lonijah, — razdelitev tudi materialno izvrši.

Za kako obsežna ozemlja gre pri tej razdelitvi, kažejo naslednji podatki:

Angola leži na obali zapadne Afrike in obsega 1.315.000 km², je torej dvakrat tako velika kakor Avstro-Ogrska. Približno ena četrtina prebivalstva, ki šteje nad 4 milijone duš, spada pod neposredno portugalsko oblast. Morska obala je dolga 1200 km. To ozemlje sta odkrila Martin Behaim in Diego Cao (leta 1485.). Angola meji na eni strani s francoskim in belgijskim Kongom, na drugi pa z Nemško-juznozapadno Afriko.

Mozambique meri približno 768.740 km² ter šteje krog 3-3 milijona prebivalcev. To kolonijo je Portugalski pridobil Vasco de Gama leta 1498.; dežela ima jako nezdravo podnebje, ki je posledica preobilnih zimskih nalivov.

Laurenzo Marques leži istotako na vzhodni afriški obali in meri 39.000 km²; prebivalcev ima 85.000. Glavno mesto enakega imena je od leta 1898. sedež generalnega guvernerja za Portugalsko-vzhodno Afriko.

Anglija in Nemčija sta že leta 1898. sklenili tajno pogodbo za razdelitev portugalskih kolonij, a stvar se je tik pred podpisom razbila; sedaj je sporazum menda popolnoma zagotovljen. Ta nemško-angleški sporazum je velikega pomena tudi za svetovni in zlasti evropski politični položaj, ker ni dvoma, da bo zelo pospešil angleško-nemško prijateljstvo.

NOVA BALKANSKA ZVEZA.

(Od našega poročevalca.)

Belgrad. Nova balkanska zveza je sklenjena. O Bulgariji se upa, da ji prejaliste pristopi. Pomen in namen kakor tudi oblika zveze so državna tajnost. Prvi vspeh zveze je, da se je Turčija popolnoma udala v svoj položaj. Vloga Rusije pri tej zvezi je neznana.

PRINC WIED OFICIELNO SPREJEL ALBANSKI PRESTOL.

Dunaj. Predno je 9. t. m. princ Wied odpotoval iz Berlina je oficielno šestim zastopnikom veselel naznanil, da sprejme albanski prestol. Princ je istočasno to naznanil mednarodni kontrolni komisiji in Albaniji. Na od vevlasti garantirano posojilo dobi 10 milijonov predjem od laških in avstrijskih bank. Iz Rima pride princ 13. t. m. na Dunaj, kjer princa cesar sprejme v avdienci.

ITALIJA ŠČUVA.

Belgrad. Listi pišejo, da ugodno razpoloženje za mir na Balkanu moti Italija, katere predlogi, ako se sprejmejo, bi bili istovetni z razdelitvijo Turčije. Razmere v Južni Albaniji in v Epiru bodo prisilile vevlasti na hitro odločitev.

ALI RUSIJA ZOPET MOBILIZIRA?

Peterburg. Car je ukazal, da se v celi Rusiji izvzemaš gubernij vilskega ozemlja, pozovejo domobranci prvega poziva, ki so jih ob mobilizaciji l. 1911. in 1913. uvrstili naravnost v deželno brambo, k štiritedenskim orožnim vajam.

VOHUNSTVO V RUSIJI IN V AVSTRIJI.

Peterburg. Vojno sodišče je obsodilo poročnika Zakovleva, ker je izdal

vojaške tajnosti, v štiriletno prisilno delo.

Milan. Avstrijske obmejne oblasti so aretirale laškega poročnika Trento iz Milana, ki je osumljen, da je vohunil.

ČUDNO ZAVEZNIŠTVO.

»Zeit« potrja vesti »Reichspost«, da Avstrija ojačuje mejo proti Italiji. Šest bataljonov gorskih lovcev se tudi v zimi pusti na meji, dočim so dozda po zimi odkorakali bolj v notranjost dežele. Na njih mesto v dosedanjih zimskih garnizijah stopi šest bataljonov s 120 možmi po kompaniji. Čete dobe tudi več strojnih pušk in bodo odslej šteje 16 bataljonov s 431 častniki, 7517 možmi, 479 mul in 229 konj. Zaveznitvo Italije v tako resnem času, ko že vrbci na strehi čivkajo, da v doglednem času izbruhne vojska med Avstrijo in Rusijo, je res veliko vredno, ko moramo še proti Lahom mejo zavarovati!

ZAKAJ JE ESSAD PAŠA ODPSTOPIL.

O odstopu Essad paše se poroča: Avstrijska križarica »Panther« se je pripeljala 30. januarja v Drač. Essad paša je čital dekret, ki je ukazoval konec njegovega gospodstva. Ob 9. uri sta se podala k njemu s »Pantherja« angleški in nemški komisar, ki sta z njim nared dve uri konferirala. Vročila sta mu ultimatum, da naj v petih urah demisionira in da če tega ne stori, pridejo pred Drač vojne ladje veselel. Popoldne je poslal k članom mednarodne komisije svojega prijatelja Frašeri bega, ki je predlagal: Essad paša se ukloni veselel in demisionira, a da ne bosta njegov ugled in čast trpela, naj on vodi deputacijo, ki bo pri princu Wiedu albansko krono. Predlog so sprejeli in ob 5. uri popoldne sta se odposlanca podala k njemu. V Drač je 3. t. m. prišla iz Valone cela mednarodna komisija, ki ji je Essad paša oficielno svojo demisijo naznanil.

VSI SMEJO ZAHTEVATI.

Reka. Lah Spinelli je izdal brošuro »Kavarija italijanskega mesta«, v kateri laže, kako se Italijani na Reki zatirajo, in pozivlja Italijo, naj na ogrsko vladu pritrsne, da se na Reki da Lahom pravica! Ogrska vlada pa, namesto da bi to zavrnila, se opravičuje in hiti zagotavljati — kar itak vsak ve — da se Lahom na Reki godi dobro.

SPORAZUMLJENJE MED POLJAKI IN RUSINI.

Lvov. Pri poljsko rusinskih pogajanjih glede volilne reforme so se Poljaki in Rusini popolnoma sporazumeli. Poljaki so pristali na enem rusinskem mestnem volilnem okraju v Lvovu Kulikovu.

POZNO SPOZNANJE.

Dunaj. Tukaj začenjajo posebno v visokih vojaških krogih resno dvomiti o zanesljivosti Italije glede balkanske politike. Albanijo skuša Italija sprejeti v svojo kolonijo. Sploh pa igra Italija jako dvoumno vlogo, celo glede albanske banke in princa Wieda.

SLABA ZNAMENJA.

Šibenik. (»Slovenec«) Tu so 9. t. m. zaprl nekega Jož. Fontana, ki je špi-oniral v korist Italije. V zvezi s tem je aretacija Evgena Marcicha z ženo, ki se je pred mesecem izvršila v Trstu. — (Imenitno zaveznitvo.)

LAHI POSTAJAJO ČEDALJEBOLJ NESRAMNI.

Trst. Ker se čuje, da namerava vlada v svojih uradih v Primorju mesto dosedanjih nemško-laških napisov, štambilj in rubrik uvesti nemško-laško-slovensko-hrvatske, so Lahi dvignili velikansko vpitje, da bi vlado prestrašili, da ne izpolni tega, kar temeljni zakon itak zahteva. — Lahi se zelo razburjajo, ker je šopranjsko županstvo poslalo reškemu dopis, naslovljen: Reka — Hrvatska. — V obče so Lahi v Primorju postali zadnji čas jako nervozni.

STAVKA PRISTANIŠKIH DELAVCEV V ITALIJI.

Milan. Zveza pristaniških delavcev je sklenila v vseh laških lukah pridružiti se stavki neapoljskih pristaniških delavcev, ki so pričeli štrajkat v petek.

SAZONOV O ALBANSKI POLITIKI.

Peterburg. Zunanji minister Sazonov je v proračunski komisiji dume poročal v tajni seji o političnih vprašanjih na Balkanu, v Turčiji in v Perziji.

BUREN SHOD V SOFIJI.

Sofija. Včeraj je bil tu napovedan shod, na katerem je hotel govoriti dr. Danev. Občinstvo ga je sprejelo s klici: »Proč iz dajalca!« Policija je udrila na zborovalni prostor. Le počasi je mogel dr. Danev pričeti z govorom.

IZ TURČIJE.

Carigrad. Finančni minister se pogaja z neko banko v Parizu za prodajo zakladnih zadolžnic v višini 100 milijonov frankov.

Carigrad. Oficielno mornariški list poroča, da so vpokojili 56 mornariških častnikov, med njimi 2 viceadmirala in en kontreadmiral.

STOLICE ZA SLOVANSKE JEZIKE V BELGRADU.

Belgrad. Stolice za slovanske jezike in literature se ustanove na belgrajski univerzi. Profesor za slavistiko se pokliče iz Rusije.

RUSKI CAR V ANGLIJI. NEMŠKI CESAR V RIMU.

Berlin. Poroča se iz Londona, da namerava ruski car obiskati angleškega kralja. Vossische Zeitung pa poroča, da namerava cesar Viljem obiskati italijanskega kralja Viktorja Emanuela v Rimu ob priliki, ko se pelje na otok Krf.

ČRNE KOZE V BUDIMPEŠTI.

Budimpešta. Tu so črne kozе epidemično razširjene. Na črnih kozah je obolel poljedelski minister Ghilangi. Na črnih kozah je obolelo tudi pet poslancev.

DEŠKA TATINSKA ČETA.

Budimpešta. Ravnatelj neke meščanske šole je obvestila policijo, da je več dijakov pod vtiskom slik iz kinematografov organizirala tatinsko tolpo. Dognali so, da je okrog trideset dvanajst do štirinajstletnih dečkov ustanovilo »Digomarjevo četo«, ki se je vsak večer zbirala na vrtu Ludoviceja, kjer so voditelji dajali članom navodila. Dečki so potem po podstrešjih in kletih kradli, kar so dosegli; pokradene reči so prodali in denar deloma zakopali. Na vrtu Ludoviceja so našli čez 100 kron. Dečke so izročili staršem, da jih kaznujejo.

V POSTELJI ZGORELA.

Gradec. Tu je v postelji zgorela 50 let stara kuharica Terezija Valant iz Koroške. Zažgala je sama.

POŽAR HOTELA NA SEMERNIKU.

Dunaj. V hotelu Gesselbauer na Semerniku je izbruhnil požar. Radi mraza je bilo otežkočeno gašenje. Pogorela je streha in del poslopja.

ZOPET DEMONSTRACIJA V SAVERNI.

Strassburg. Ko je znani poročnik Forstner došel 7. t. m. v Saverno, da uredi svoje stvari, predno se v novo garnizijo preseli, je demonstriralo proti njemu do 50 fantičkov. Orožniki so demonstrante razkropili.

40.000 ŠVEDSKIH KMETOV MANIFESTIRALO ZA OBOROŽEVANJE ŠVEDSKE.

Stokholm. Tu se je vršil za Švedsko znamenit dan. 40.000 kmetov je v dolgem sprevodu manifestiralo pred kraljem za oboroževanje in brambo domovine. Železnice so aranžirale več posebnih vlakov. Voditelji sprevoda so imeli govore v katerih so kralja pozivali naj se stori vse za večjo brambo domovine.

UGRABLJENI AMERIKANCI.

Meksiko. Roparji so ustavili vlak in odvedli sedem Amerikancev. Roparji zahtevajo visoko odkupnino.

še pozneje se je Puhar bavil s fotografijo (katero zove sam slovensko svetlo-pis), do l. 1859. je iznašel zopet mnogo novega: toda bodisi da so ga dosedanje skušnje, ko so drugi zvedeli za njegov izum in ga prodali za svojega, izmordirale, bodisi da se mu stvar še ni zdela zre-la in dovolj popolna, — on je molčal in o svojih iznajdbah ni hotel ničesar go-tovega bledniti.

Na Bznanu, kjer je najdalje služboval, se je Puhar tudi najbolj intenzivno bavil s fotografijo, razdeljeval je zlasti med tujce mnogo blejskih pokrajinskih slik in delal tako prvi reklam za lepo letovišče; pa tudi on sam je, rekel bi, s srcem in z vso svojo mehko dušo pri-rastel na ta lepi kraj, katerega v svoji krasni poslovilni pesmi (v »Blätter aus Krain«, priloga Laibacher Zeitung, 1853) naziva zibelko svojih najlepših sanj. Kos neba na zemlji, svojo domaćijo, ki je zanj izgubljeni raj. Služboval je zatem nekaj časa v Cerkljah in v Dovjem. Ker pa si je z vednim eksperimentiranjem in s škodljivimi plini pokvaril zdravje, h čemur je prišlo v ostrem dovlnskem podnebjju še hudo prehlajenje, začel je hudo bolehati, sušilo se mu je grlo. Na smrt bolan gre 20. jun. 1864 v Kranj k svojim domačinom, kjer je tudi umrl dne 7. avgusta proti poldnevu. — Vsa njegova zapuščina je obstojala iz znat-stvenih knjig, bakroreznih zbirk, re-tort in drugih kemičnih priprav in po-trebščin.

Puhar je bil tudi jako spreten ri-sar; njegove akvarelne slike in risbe so natančno in določno izvršene, kažejo okus za lepoto in njegovo veliko nadar-jenost ter spretnost. Nekaj njegovih slik na steklo, risb in akvarelnih slik hrani g. dvorni svetnik Polec, kateremu je bil Puhar ujec, nekaj se jih nahaja v zbirkah ljubljanskega dežel. muzeja, drugo in sicer največ pa se je razkro-pilo na vse vetrove, pogubilo ali pa uni-čilo. Rajnki Dežman je dobil baže v ro-ke tudi Puharjevo diplomu (pariške akad.) in londonsko kolajno, — a sedaj ni več sledu za njima, ob Dežmanovi smrti ste nekam izginili.

Puhar, ki je bil kljub svojim zaseb-nim študijam dober in vreden duhovnik, bil je prijazen in postrežljiv človek, ki je vsakomur v stiski rad pomagal: kjer-koli je služboval, povsod so se ga farani z ljubeznijo oprijeli in s hvalnostjo spominjali. Razen s slikarstvom in fo-tografijo, se je bavil tudi z godbo, igral je gosli, kitaro in glasovir ter si je vsa godala s pomočjo kakega mizarja kar sam napravil. Delal je tudi pesmice, iz katerih odseva celo njegovo rahločutno srce, in sicer razen slovenskih tudi nem-ške, katere slednje je povečini objavil v »Blätter aus Krain« (s po'nim imenom ali pa samo Johann P...r). V »Zgodnji Danici«, l. 1852., str. 45 je objavil pesem »Venec na grob sestre Frančiške Pu-har«.

Kratek opis Puharjevega življenja

in delovanja je podal dr. Fr. Lampe v VI. letniku (1893) »Dom in Sveta«, kjer navaja, od kod je dobil svoje podatke. Naj mi bo dovoljeno, da ob tej priliki opozorim še na nekatere druge vire, ki se pečajo z našim slavljencem, katerih tamkaj ne najdem omenjenih. Jurij Jarc je priobčil kratek Puharjev životo-pis v Kukuljevič-evem Arhiv-u za jugo-slav. povj., V. l. 1859., str. 136 ss. Illu-strirte Zeitung« v Lipskem je prinesla poseben članek o njegovi iznajdbi, kra-tek nekrológ dobimo v »Laibacher Zei-tung« l. 1864., šte. 189 in zadnjikrat govori obširneje o Puharjevi iznajdbi A. Zankl v »Wiener freie Photographen-Zeitung«, 1900, snopič 2, str. 18 ss. Prav je zato, da se tudi Slovenci zopet enkrat spomnimo znamenitega svojega moža: sicer ga ne moremo slaviti s spomeniki, kakršne dobijo tekem letošnjega leta ob priliki 75 letnice izuma Anglež Tal-bot v Londonu in v Parizu Daguerre in njegov prijatelj Niépce, — v naših sreih mu postavimo raje trajen spomenik in kadar je treba, ne plašimo se pred sve-tom zastopati pravo in prvenstvo nje-govih iznajdb, marveč izpovejemo glasno in ponosno, da ta mož je bil naše gore list. Na ta način bomo mi Slovenci naj-lepše proslavili letošnji četverni jubilej fotografske umetnosti: 100 letnico prvega poskusa in 100 letnico Puharjevega rojstva, 75 letnico daguerreotipije ter petdeseto obletnico Puharjeve smrti.

Dr. Jos. M. I.

Med brati in sestrami.

+ **Konec svobodomiselnih slave.** Če bi bil človek verjel slovenskim liberalnim listom, potem je bil bivši predsednik slavne portugalske republike, častiti gospod Costa, najpoštenjši in najprosvetljenejši mož na svetu. Kdo se ne spominja, kako spoštljivo sta »Slov. Narod« in »Dan« pisala o tej svobodomiselnih kapaciteti, ko je na kongresu Svobodne Misli v Pragi govoril, kako bo svobodna misel svet odresila. Angleški listi, ki pač niso klerikalni, so že takrat pisali, da je ta Costa velik cigan. Costa je nato prevzel sam predsedstvo republike, katero je pa po svojih svobodomiselnih načelih tako izborni vodil, da je dobil od svojih tovarišev samih brco. Največji republikanci: Machado Santos, Almeida in Brito Camacho so odkrili, da je Costa na otoku San Thome državnost last spravil v roke svojih sorodnikov, da je civilno postavlo glede razporeke za 20.000 frankov v prid neki dami iz »boljše družbe« prelomil in da je svobodo ter pravičnost teptal z nogami, preganjajoč nedolžne monarhiste in duhovščino kakor kak Robespierre. Zdaj je ta mož, o katerem pravi Machado Santos, ustanovitelj republike, da je lopov (glej »Daily Chronicle« od 30. januarja, dopis iz Lizbone), zletel. Lepo zvezdo so naši svobodomiselnici častili.

+ **Liberalna pobožnost se cerkve ogiba.** Deželnozbornske volitve so končane in sedaj prihajajo liberalni voditelji s pravo barvo na dan. Pri volitvah so agitirali: »nismo proti veri«, »nismo proti cerkvi«; prvi dan zasedanja kranjskega deželnega zbora pa so pokazali, kako bi bilo njihovo delo, ako bi jim ljudstvo zaupalo in jim dalo večino v dež. zbornici. Pred zasedanjem dež. zbora je bila v stolnici sv. maša. Niti eden slovenskih liberalnih poslancev se ni udeležil sv. maše. Vsi liberalni poslanci so se odlikovali z demonstrativno nenavzočnostjo. Ta liberalna demonstracija je popolnoma v zmislu svobodomiselnega programa, katerega so liberalci pri volitvah tajili na vse kriplje. Povejte to ljudstvu!

+ **Slovenski liberalizem in nemški frajzin** sta se zopet našla v objemu. Ko so naši poslanci odločno nastopili v proračunskem odseku državnega zbora za pravice koroških Slovencev in je poslanec Jarc na mnogih konkretnih slučajih dokazal, kako vladni organi pospešujejo germanizacijo in kako je celo ministrstvo potrdilo knjigo, v kateri se Slovenci imenujejo »vindišarji«, tedaj je postalo liberalno slovensko časopisje nervozno. Skušalo je s huronskim vpitjem dokazati, kako je slovenski liberallec naroden od petla. Ta trud je bil tem obupnejši, ker se je že mnogokrat ravno od strani koroških Slovencev dokazovalo in dokazalo, kako je Ciril-Metodova družba, kar je v liberalnih rokah, zanemarljiva! koroške Slovence in kako edino naša obrambna organizacija skrbi za severno mejo Slovenstva. Mal lapsus, ki se je pripetil pri citiranju Ebnerjeve knjige na podlagi stenograma, je sedaj liberalcem dobrodošel povod, da plovejo s polnim parom nazaj. Poslanec Jarc po »Narodu« ni navedel nobenega konkretnega primera, — to ve njih lažnjivi ključec iz dunajskega parlamenta, — dasi so o posameznih slučajih pisali drugi slovenski listi. Izraz »vindišarji« po »Narodu« ni poniževalen za slovenski narod in slovenski učenci v 4. razredu na Koroškem se po »Narodu« ne čutijo žaljene, ko se morajo učiti, da so »vindišarji« in da je dravska dolina »deutscher Zunge« in »fortschrittlich«. Koroški Slovenci imajo sedaj priliko, da izpregovore, kako sodijo o tem, da ni po »Narodu« v celi knjigi nobenega zasramovanja slovenskega naroda, da so torej sedaj koroški Slovenci od slovenskih liberalcev uradno priznani za »vindišarje«. Frajzin pač povsod vkup štrih! Včerajšnji »Narodov« članek bodo izrabili Nemci kot slovensko izjavo, da se sicer koroškim Slovincem ne godi nobena krivica, ker je liberalna stranka svoj shod proti krivicam, ki se gode koroškim Slovincem s tako čudno utemeljitvijo — odpovedala.

+ **»Mladost«** prva številka je izšla v torek. Kdor jo ne dobi pravočasno, naj reklamira. Druga in tretja številka izideta skupaj v marcu.

+ **Dobernig - Hegemann - »Narod«** se zgražajo unisono nad akcijo naših poslancev v državnem zboru za koroške »Slovence« in nad protestom kranjskega deželnega zbora radi Ebnerjevega nazivanja Slovencev z »vindišarji«. »Grazer Tagblatt« je celo ponatisnil ves »Narodov« članek. Po eni strani je s tem dokazano, koliko škoduje slovenski stvari na Koroškem brezmiselno pisarjenje »Narodovo«, po drugi pa je pojasnjena tajna zveza slovensko-nemškega frajzina. Narodni vpitji v »Narodovem« uredništvu so zopet enkrat v strankarski strasti razkrili, kako daleč sega njih narodnjaštvo.

Ij **Imenovan** je za c. kr. deželnovladnega konceptnega praktikanta pri deželni vladi v Ljubljani g. Ivan Perne.

Ij **Srebrnim zaslužnim križcem** je odlikovan orožniški stražmojster Anton Bajic v Ljubljani.

Ij **Premeščeno brigadno poveljstvo.** Domobransko brigadno poveljstvo št. 44 se iz Ljubljane preseli v Pulj.

Ij **Za pravoslavno cerkveno občino.** »Novoje Vremja« od 2. t. m. se zavzemajo za ustanovitev pravoslavne cerkvene občine v Ljubljani; eden je prestopil lani iz katoliške cerkve v ortodoksno.

+ **Hrvatske zadeve.** Ogrska vlada je odredila, da se imajo odslej vsi zakonski načrti skupne (ogrske-hrvatske) vlade, v kolikor se nanašajo na Hrvatsko in predlagajo parlamentu, zopet tiskati v hrvatskem jeziku.

+ **Ludovik von Pastor**, svetovnoslavni zgodovinar, najbolj znan po svoji monumentalni zgodovini papežev, je obhajal te dni šestdesetletnico svojega rojstva.

— **Zlata poroka.** Dne 5. t. m. sta obhajala v Novem mestu svojo zlato poroko veteran Anton Šafar, star 85 let in njegova soproga Jera roj. Vintar, stara 75 let, v krogu svojih otrok, zetov in vnukov. Zeta sta tukajšnja gg. trgovca Božič in Barborič. Slovesnost se je vršila v kapeli mil. g. prošta dr. Elberta, ki je slovesni akt sam izvršil. Med sv. mašo so otroci, vnuki in zlata poročenca prejeli sv. obhajilo. — Zlatoporočenec je Radeckijev veteran in se je pod njem vojskoval na Laškem; ker je še popolnoma čilega duha, ve o vojski na Laškem in o »očetu Radeckiju« še veliko zanimivega povedati. Čestitamo!

Ij **Overseeško slavlje Belgijcev v Gradcu.** 6. t. m. dopoldne je bila v Gradcu povodom 50-letnice bitke pri Overseeju vojaška maša na prostem, ki se jo je udeležil 3. bataljon 27. pešpolka z godbo in zastavo kakor tudi veliko veteranskih društev. Sv. mašo je čital vojaški superior p. g. monsijor Jaklič. Izborna je igrala med njo belgijska godba pod vodstvom kapelnika pl. Zanetija. Po sv. maši je nagovoril vojake in goste polkovnik Weber, ki je v vznesenih besedah slavil junaštvo Belgijcev ob bitki 6. febr. 1864. pri Overseeju. Ob 1. uri popoldne je bil slavnostni banket Belgijcev v Orfejevi dvorani, v gostilni »Zu den drei Hacken« je pa 27. pešpolk pogostil 152 še živčih Belgijcev, ki so se udeležili pred 50 leti bitke pri Overseeju. Zvečer ob pol 8. uri pa je bilo slavlje moštva v Industrijski palači s prologom, petjem in godbo ter s prosto zabavo.

— **Dva nova ulanska domobranska polka** nameravajo leta 1915 ustanoviti. En polk se nastane na Spodnjem Štajerskem, drugi na Gornjem Avstrijskem.

+ **Organizirani šnopsarji.** Ko je predsednik mariborske »Svete vojske« č. g. dr. Kovačič, predaval predzadnjo nedeljo na protialkoholnem zborovanju v Ormožu, so navreli v šolo, kjer se je zborovanje vršilo, tudi pijani organizirani šnopsarji pod vodstvom svojega generala Baumana. Ljudje so se zgražali nad posurovelostjo liberalne in nemškutarske šnopsarske sodrge. Lepi družbi čestitamo! Sedaj vidimo, da se liberalci in nemškutarji ne družijo samo ob volitvah, ampak tudi v boju proti treznostnemu gibanju.

+ **Šnopsarne dovoli, brezalkoholne gostilne pa ne.** Dan za dnem se dovoljujejo neskutarjem v mariborskem okraju glavarstvu nove šnopsarje, a ko je nek Slovenec hotel pri Sv. Trojici v Slov. goricah otvoriti brezalkoholno gostilno, je glavarstvo ubogalo trojiško nemškutarijo, ter je odreklo koncesijo.

— **Aretirana izseljenca.** V Beljaku so aretirali hrvaška delavca Vladimirja Vrančevića (28 let) in Janko Dusaljo (17 let), ki sta se nameravala izseliti v Ameriko in ki sta se vozila v II. razredu, da bi prevarala varnostne organe.

— **Mrtvoud** je zadel v Celovcu na cesti ženo uradnega sluga Elizabeto Martinc.

+ **Nov slovenski časnik.** V Prekmurju je začel izhajati nov slovenski časnik pod imenom »Novine«. Pisan je v prekmurškem narečju in bo izhajal vsako nedeljo. Cena 3 K na leto. Urejuje ga znani rodoljub, g. župnik Jožef Klekl v Čerensovcu — Cserfeld, Zalamegye, Ogrsko.

— **Ostanke starega rimskega vodovoda** so našli v okolici Zadra.

— **Streljal na postajenačelnika.** Viktor Tomažič, železniški delavec pri državni železnici v Trstu je bil te dni odpuščen od dela, ker ga ni. Mož se je pritoževal, nato pa včeraj ustrelil trikrat proti postajenačelniku Gustavu pl. Stullerju pri Sv. Andreju, kjer je bil uslužben, ne da bi ga zadel, ker se je postajenačelnik pravočasno priklonil k tlom. Tomažiča so seveda aretirali.

— **Krvaivo maščevanje z nedolžno žrtvijo.** Delavec Viktor Fragiaco v ladjedelnici »Danubius« na Reki je zaradi neklih sporov ob priliki zadnje stavke smrtno sovražil svojega tovariša Antona Rizzi. Obadva sta se pred par dnevi zaradi prepira, ki se je bil vnel najprej med njunima sorodnicama, zopet sporekla in je Rizzi Fragicoma menda hudo razžalil. Ko so se

delavci 31. jan. zvečer iz ladjedelnice vračali in je bila ulica polna, je Fragiaco stopil k Rizzi. Nekaj časa sta se zmerjala, končno pa je Rizzi Fragicomu prisolil klofuto. Ta je nato popolnoma zdivjal. Potegnil je revolver in začel streljati strel za strelom. Rizzi je bežal, Fragiaco pa za njim. Ljudje so začeli seveda tudi na vse strani teči. Fragiaco je zadel medtem 13letnega dečka Jožefa Rukliča v trebuh, nadalje ladjedelnikega bolniškega strežaja Rožaniča in Rizzija samega in sicer večkrat. Dočim pa sta slednja dva le lažje ranjena, bo deček komaj okreval, ker so mu morali trebuh razparati in bi utegnila nastopiti kaka komplikacija. Fragiaco so seveda zaprli.

— **Nova iznajdba.** Neki Paskvale Revel, pristojen v Trstu, prvotno navaden delavec, si je zamogel vsled svoje marljivosti in enegije v Bari v Italiji zgraditi zrcalno in kristalno tovarno. Tu je iznašel novo pripravo za merjenje razdalje med različnimi ladjami na morju ter signaliziranje z ladjami na morju in obratno s suho zemljo. Do sedaj smo pač že imeli take priprave, katerih reflektorji so pa imeli to slabost, da so kmalu ugašali; nova iznajdba pa deluje trajno. Avstrijski arzenal v Poli in oni v Spici sta že napravila različne poizkuse z novo iznajdbo. Uspeh je bil naravnost sijajen. Žalibože bo imela najprej od tega korist laška mornarica.

— **Na smrt obsojeni očetomorilec.** Starec Mate Cezar v Obedišču na Hrvatskem se je s svojima sinovima Josipom in Imbrom ter njunima ženama vedno prepiral. Josipu je bilo to tako odveč, da je šel kupit revolver, da z njim očeta pri prvi priložnosti ustrelji. Decembra lanskega leta je stari Cezar prišel s sodišča, kjer je bil od svoje snahu zaradi razžaljenja časti tožen, domov in začel rentičiti. Kar se sin Josip priplazi v sobo, podere očeta s sekuro na tla in ga nato s tremi strelji ustrelji. Zavoljo tega je zagrebški sodni stol 30. m. m. Josipa Cezarja obsodil na smrt na vesalih.

— **Cela rodbina zastrupljena.** V Osijeku se je zgodil sledeči veletragični slučaj: V hiši, kjer je stanovala rodbina Vatroslava Kosa, bivšega ravnatelja pomožnih uradov na osješkem sodnem stolu, in njegove žene Katarine, ki je rojakinja pokojnega že nekaj časa tožila, da jih glava boli. Pretekli četrtek v jutro so pa našli celo rodbino na posteljah mrtvo. Mož in žena sta v eni sobi zastrupljena ležala, 19letna hči Terezija in 16letna sorodkinja Slavka Filipovič, ki je prišla v Osijek na svoj prvi ples, pa v drugi sobi. Vsi so bili mrtvi. Vsi so se morali zelo mučiti, imeli so peno na ustih in umivalnike pred seboj, ker so reveži seveda močno bruhal. Uvedena je stroga preiskava.

— **Orožje v Sandžaku?** Sarajevski listi poročajo: Srbske vojaške oblasti so izvršile po vseh mestih v Sandžaku hišne preiskave pri muslimanih in našle zlasti v Prijepolju cela skladišča orožja, ki je bilo vtihotapljeno v zadnjem času baje iz Bosne.

Izpemembe v orožništvu. Cesar je odredil, da se stražmojstri-okrajno-orožniški poveljniki (računski in adjutanturski pomožni delavci in pomožni učitelji) uvrste med gažiste, ki ne spadajo v noben činovni razred. Obenem se njihove plače uredi tako-le: prva stopnja 2200 K, druga 2400 K in tretja stopnja 2600 K na leto. V višjo stopnjo se napreduje po 3 letih službe v predidoci stopnji. Namesto dosedanjih službenih in aktivitetnih doklad se sistematizira nova aktivitetna doklada, ki znaša na Dunaju 960 K, na postajah I. kraj. rzreda 768 K, II. raz. 672 K, III. razreda 576 K in IV. 480 K. Ta odlok je stopil v veljavo 1. t. m. Z istim dnem se je izvedla tudi nova ureditev plač orožniškega moštva. V svrhu regulacije se je število stražmojstrov-postajnih poveljnikov pomnožilo za 1400, nasprotno pa se je število postajnih vodij znižalo za 970 in orožnikov za 430. Letni pavšali za orožniške plače so zvišali od 100 na 120 K in za orožnike na konjih od 120 na 144 K. Dalje je cesar odredil, da se iz dohodkov izredne drž. dobrodelne loterije leta 1912. znesek 214.000 K porabi za ustanovitev podporne blagajne za orožniško moštvo z lastnimi statuti. Tudi ta blagajna je začela poslovati 1. t. m. in se od tega dne pobirajo prostovoljni prispevki podčastnikov.

Okno v svet.

Drag protiverski boj na Francoskem. Nedavno je v francoskem parlamentu neki socialistični poslanec interpeliral naučnega ministra, koliko novih šol in učiteljev in koliko stroškov za oboje bi bilo treba francoski državi, ako bi se naenkrat zaprle vse svobodne, t. j. verske šole. Ministrov odgovor je priobčil »Journal officiel« in iz njega posnemamo te-le zanimive podatke: V minulemu letu je bilo v zasebnih šolah na Francoskem 1.148.704 učencev, ki so bili

razdeljeni na 14.464 šol s 35.215 razredi. Ako bi se tedaj verske šole zaprle, bi bila francoska država prisiljena kar čez noč ustanoviti najmanj 25.000 razredov, katerih vsak bi moral sprejeti najmanj 40 otrok. To bi dalo 416 milijonov frankov novih stroškov, od katerih bi odpadlo na državo 183 milijonov, ostalo pa bi morali pokriti okraji in občine. Vrh tega bi bilo treba 25.000 novih učiteljskih moči, ki bi jih kar čez noč ne bilo lahko najti. Pa naj bi se tudi dobile — potem bi bilo treba računati z novimi izdatki za njihove plače v znesku letnih 53 in pol milijona frankov, razen tega pa še 7 milijonov na leto za stanovanjske doklade in pokojnine. To so vsote, ki tudi za Francijo niso mačkire solze in imajo prav tisti, ki pravijo, da je Francijo boj proti cerkvi že dosedaj stal toliko kakor izgubljena vojna.

Pereče izseljeniško vprašanje. Chicago Daily Times je posvetil uvoden članek nameravani avstrijski akciji za omejitve izseljevanja v Ameriko. List z veseljem in priznavanjem pozdravlja to namerino in dokazuje, kako potrebno je zlasti kmečko ljudstvo svariti pred izseljevanjem in prepričati, da bi se izseljevali taki, ki bi jih radi telesnih ali drugačnih pomanjklivosti v Ameriki ne sprejeli in deportirali, kar bi pomenjelo njihov gmotni propad in obremenitev domačih občin z novimi reveži. Gospodarske in humanitarne dolžnosti nalagajo evropskim vladam, da vzemo izseljevanje iz rok brezvestnih agentov in različnih lenuhov ter vso to reč postavijo na znanstven in pošten gospodarski temelj.

Kinematograf — morilec. Dne 18. m. m. zvečer ob 10. uri se je v Zagrebu vrgla pod vlak 17letna tiskarniška delavka Dragica Trupkovič, sirota. Imela je rada nekega fanta, ki jo je pa pred kratkim zapustil in se z neko hišino odpeljal v Ameriko. Usodni večer je bila Dragica v kinematografu, kjer se je predstavljala drama »Dobra duša«, v kateri se prizadeta ženska vrže pod vlak. To je na nesrečnega dekleta tako delovalo, da je takoj odšla na železniško progo in se vrgla pod prvi vlak, ki jo je raztegal.

Dunajski Slovani proti mažarskemu nasilstvu. Minuli teden so v dunajskem češkem Narodnem domu dunajski Slovani zborovali, da protestujejo radi protirusinskega procesa v Marmarosu—Szigetu.

Bogastvo v Frankobrodu ob Meni. Dognali so, da posedujejo prebivalci Frankobroda ob Meni več kot tri milijarde mark.

Ženine dolžnosti nasproti možu. Američani spravijo marsikaj pred sodišče in ameriški sodniki se tudi lotijo marsikatero stvari, ki po naših pojmihi pravzaprav ne spada pred sodišče. Zlasti velja to o razmerju med zakonci. Tako je te dni newyorško sodišče na zahtevo nekega trgovca obravnavalo o tem, koliko časa mora žena vsak dan posvetiti domu in možu. Trgovčeva žena je namreč skoro vedno bila z doma — bodisi na izprehodu s svojimi prijateljicami, bodisi na obisku ali kje drugje. Mož je skoro nikdar ni našel doma. Zato se je obrnil na sodišče — ne za ločitev zakona, to je v tožbi izrečno povdaril, marveč za to, da sodišče izreče svojo sodbo, ali mora biti žena čez dan doma ali ne. In sodišče je sodilo in razsodilo tako-le: Vsaka žena mora od dvanajstih dnevni ur na najmanj sedem ur posvetiti svojemu možu; ves ta čas se mora brezpogojno nahajati na takem kraju, kjer jo mož vsak hip lahko najde; začasa obeda in večerje se mora pa brezpogojno nahajati doma. Mož je obvezan, da od šestih dnevni ur — ostali čas je zaposlen v svojem poklicu — tri posvečuje svoji ženi. Ako so razmere take, da tudi žena opravlja kak pridobitni poklic, potem je dolžna, da posveti svoji družini ozir. možu vsaj pet ur na dan. Ako bi kaka žena ravnala drugače, je mož opravičen jo zapustiti, ne da bi se moral bati, da bi ga sodišče primoralo plačevati ji alimente.

Kitajska dekliška imena. Na Kitajskem dekle ne dobi že ob rojstvu živeljega imena, ki bi je potem ostalo vse življenje, marveč jo imenujejo po okoliščinah in starosti eden tako, drugi drugače. Ko je čisto majčkena, jo oče imenuje n. pr. »lunin žarek«, ko je nekoliko večja, jo mati imenuje »malo golobico«, bratje enostavno »sestrico« in obiskovalci »domačo hčerko«; služabništvo jo časti kot »malo gospodičino«. Potem so jako priljubljena imena raznih cvetic, med vsemi orhideje, ki je simbol največje nežnosti in vonjavosti. »Plaha cvetka«, »Sladka cvetka« so tudi jako priljubljena imena za mlado Kitajko. Druga imena se nanašajo na značaj, n. pr.: »Čisto srce«, »Pokoj in skromnost«, »Čednost in lepota«, »Zvestoba«, »Resnica« itd. Drugi dajo deklici zopet ime »Wangpan«, t. j. deklica brez brata, katerega si pa želi; ako nato res pride na svet tudi kak bratec, ji izberejo pa drugo ime.

Srbski vojaški begunci. Ker je Sava močno zamrznila, beže številni srbski vojniki preko nje na Ogrsko, da se odtegnejo vojaški službi. Vzrok: Grozovito mučenje vojakov v srbski armadi.

Odškodnina prebivalstvu na meji. Škoda, ki so jo srbskemu obmejnemu prebivalstvu povzročili bulgarski in arnavski vpadi, je cenjena na 4.660.355 dinarjev. V tej višini se je določila tudi državna odškodnina, ki se v kratkem izplača prizade temu prebivalstvu.

Dohodki belgrajskega narodnega gledališča so leta 1913 znašali 200.000 dinarjev, leta 1912 pa 140.000 dinarjev. Belgrajska občina bo letos razen redne podpore prispevala gledališču še posebej 15 tisoč dinarjev za nabavo zgodovinskih srbskih narodnih noš.

Srbska ladjedelnica v Čukarici pri Belgradu se premesti na otok Cingalija pri Belgradu; ladjedelnica se obenem poveča in izpopolni. Srbsko parobrodno društvo je obenem sklenilo v vseh savskih in donavskih pristajališčih zgraditi lastna agencijska poslopja.

Srbske cerkvene občine v Ameriki so bile doslej popolnoma samostojne in nobenemu škofu, sploh nobeni višji cerkveni oblasti podvržene. Nedavno so se pa v Chikagi sešli zastopniki vseh srbskih cerkvenih občin in sklenili, da se podvržejo jurisdikciji pravoslavne cerkve v Srbiji.

Spillmann: Zadnji dnevi Jeruzalema. (Lucij Flaw.) Zgodovinski roman. Dva zvezka K 3.80, vez. K 5.40. Katoliška Bukvarna v Ljubljani. Roman spada med najkrajše Spillmannove povesti. Pisatelj nam v nji izredno spretno in živahno slika pogin jeruzalemskega mesta in uresničenje Gospodovih besed, da od krasnega templja ne bo ostal kamen na kamenu. Osebe, ki nastopajo v povesti in katere poznamo deloma že iz sv. pisma, so slikane izredno markantno. Ravno kar je izšla v slovenskem prevodu še druga krasna Spillmannova povest

»Junaštvo in zvestoba«, zgodovinski roman iz časa francoske revolucije, ki stane 3 K, vez. 4 K.

V teh dveh povestih se je pokazal Spillmannov mojstrski duhoviti pripovedovanje. Obe povesti sta za odrasle zelo priporočljivi.

KATOLIŠKA BUKVARNA V LJUBLJANI.

Ogovorni urednik Miha Moškerc. — Tiska Katoliška tiskarna v Ljubljani.

Lekarna „Pri kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta šte. 24.

Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v. sapij. ce. za želodec, izvrsno, krepi o in slasi do jed. posušeno, srč. sivo, steklenica 40 v.
Kn. ljice zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti oguljvanju otrok in proti potjenju nog, steklenica 20 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranitev ku. jih oces in trde ko. ze, steklenica 70 v.
„Sladin“ za otroke, steklenica 60 v.
Tinktura za želodec, o. v. jalo in želodec krepi in sredstvo, steklenica 20 v.
Trpotčev sok, izvrsten pripomoček proti kašlju, steklenica 1 krono.
Želzno vino, steklenica 2 kroni 60 v. in 4 krono 80 v.

Polniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in kakovosti potoviti naj se obrnejo
Simona Hmelčarja
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20.
Kotovanstvo Pojavila dejo se brezplačno

Največja in najstarejša
tovarna lončenih peči in
raznih lončenih izdelkov
Avugust Drelse, Ljubljana

— Mnogokrat odlikovana. —

Priporoča se slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini v naročila na **štedilna ognjišča in peči**

preproste in najfinije, izvršene v poljubnih modernih barvah in vzorcih najbolj strokovnjaški, solidno in trpežno po najnižjih cenah. Župniščem, samostanom in šolam dovoljujem znaten popust. Ilustrirani ceniki so na razpolago.

Bogata zaloga ženskih ročnih del in zraven spajalorih potrebščin.

F. Meršol LJUBLJANA
Mestni trg 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.
Velika izber vezenin, čipk, rokavov, nogav, otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov, župnih robov, ovratnikov, zavrtnic, volne, bombaža, sukanca itd.

Prediskanje in vezanje monogramov in vseobsežnih drugih risb.

Tovarne za asbestškriklj „ZENIT“
družba z om. zav. Mor. Žumberk

dobavljajo najboljši in najcenejši **krovski material**

Zastopnik: **ZAJEC & HORN**, Ljubljana, Dunajska cesta 73

Varstvena znamka.

Peter Rozina & Ko.
Tovarna čevljev v Trzinu, Gorenjsko.

Najmodernejše podjetje monarhije. Otvoril sem lastno prodajalno

Na drobno v Ljubljani Na debelo
Breg šte. 20 (Cejzova hiša).

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernova ulica 9

priporočata svojo največjo zalogo izgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke.

Novosti v konfekciji za dame.

Solidno izdelane

dežnike in

solnčnike

priporoča

po najnižjih cenah

L. Mikusch, Ljubljana,

Mestni trg št. 15.

Svoji k svojim!

A. LUKIČ

Ljubljana, Pred škofijo št. 19.

Konfekcijska trgovina

za dame, gospode, dečke in deklce

se najtopleje priporoča.

IVAN JAX in SIN v Ljubljani,

Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo raznovrstnih

voznih koles in

šivalnih strojev

— za rodbino in obrt. —

Najboljša, najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska Posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Miklošičeva cesta št. 6

prilika, v lastni hiši, nasproti hotela „Union“ za frančiškansko cerkvijo

sprejema hranilne vloge in vloge v tekočem računu, za katere jamčijo ne samo njeni zadružniki, temveč tudi

cela dežela Kranjska

in jih obrestuje po

4 3/4 0/0

brez kakega odbitka, tako da sprejme vložnik od vsakih vloženih 100 kron čistih obresti 4.75 kron na leto. Stanje vlog je bilo koncem marca 1913 čez 22 milijonov kron. Za nalaganje po pošti so poštne hranilnične položnice brezplačno na razpolago.

Načelstvo.

Sladni čaj-zajtrk!

Krili 50% prihranka in okusen zajtrk, južina! dosežejo oni, ki namesto kave, čaja, kakaa, sladne kave, pijejo **sladni čaj**. Ako se ga uporablja pri dojenčkih namesto mleka za otroke, so otroške bolezni manj nevarne. Je za polovico cenejši Dr. pl. Trnkočev sladni čaj ima ime **Sladni čaj** je vedno bolj priljubljen. Povod 1. kg zavoj 80 v. Tudi pri trgovcih. Po pošti pošlje najmanj 6 zavojev lekarnar Trnkoč v Ljubljani. Ta lekarnar je svojih osem otrok zredil s sladnim čajem. O avne zaloge na Dunaju: lekarnar Trnkoč: Schönbrunnerstrasse šte. 109, Josefstadtstrasse šte. 26, Radetzkyplatz šte. 4 V Gradcu: Sackstrasse šte. 4. Priporočljiv zlasti za one, ki se čutijo bolne, slabe. Za resničnost tega naznaila jamči b. tukaj navedenih tvrdk Trnkočevih. Istotako ugodne soube zaupanja vredni b. oseb.

KUČ

Zdravniško priporočeno **krilivorecno vino**, daje moč in zdravje.

Vzorec 4 steklenice 5 kg franko po poštne povzetju K 4.50.

Edina zaloga **BR. NOVAKOVIČ**

veletrgovina vina, vermuta, marsale, malage, konjaka, žganja itd. **LJUBLJANA.**